

PLANTENWERKGROEP

IVN-Oosterwijk --- NMC-Schijndel --- Natuurgroep Gestel

Plant van de maand april 2023

ivn natuur
educatie
Oosterwijk

Schijnaardbei

Algemeen

Wetensch. naam	Potentilla indica (Andrews) Th.Wolf.
Uitspraak	Potentilla índica
Familie	Rosaceae/Rozenfamilie
Geslacht	Potentilla/Ganzerik
Soort	Schijnaardbei
Hoogte	5 – 20 centimeter
Plantvorm	Kruid
Plant	Eénhuizig
Wortels	Hoofd en bijwortels
Stengels	Kruipend
Bladstand	Verspreid
Bladvorm	Drietallig
Bladkleur	Groen
Bladrand	Gekarteld
Bloeiperiode	Mei – oktober
Bloeiwijze	Enkelvoudig
Bloemvorm	Regelmatig (vijftalig)
Bloemkleur	Geel
Bloementype	Tweeslachtig
Kelkbladen	5
Kroonbladen	5
Meeldraden	±20
Stijlen	1
Stempels	1
Vruchtbeginsel	Bovenstandig
Vrucht	Schijnvrucht
Leefvorm	Overblijvend
Groeiplaats	Bosranden - culturomgevingen

Foto 1. Schijnaardbei

Foto 2. Wortelstelsel

Foto 3*. Aanzet wortelstelsel

Foto 4. Bovenkant blad

Inleiding

Fegewijzen***:

Als april blaast op zijn hoorn

Is het goed voor gras en hoorn

Wil je weten wat dit gezegde voor april inhoudt, lees dan eerst de Engelse tegenhanger in de afsluiting van deze beschrijving. Beide gezegden komen uit een tijd dat de boeren nog zelf hun weersverwachtingen uit de (wolken)hemel lazen. Ze **schijnen** het nogal eens bij het rechte eind gehad te hebben. Van **schijnen** de laatste *en* weglatend kom je bij **schijn**. Daarmee zijn we dan uitgekomen bij de plant van de maand april nl. **Schijnaardbei**.

Naamgeving

Potentilla. Bij het woord potentiaat krijgen we al snel een negatief gevoel van een (te) machtige opschepper. De naam *Potentilla* heeft de betekenis van machtig, maar dan in de zin van geneeskrachtig. *Potentilla* is het verkleinwoord van het Latijnse *potens*. We kunnen dus zeggen dat onze plant een potentiaatje is en dat klinkt dan al veel positiever.

Indica. Dit deel van de plantennaam verwijst naar de oorspronkelijke *Indische* herkomst..

Schijnaardbei. Ken je de Aardbei en zie je deze plant, dan is het niet verwonderlijk dat onze Plant van de Maand *Schijnaardbei* heet.

In het Fries, Frans, Duits en Engels noemt men de plant achtereenvolgens: Falske ierdbei, Fraisier des Indes, Indische Scheinerdbeere en Indian Strawberry. Overzie deze namen en het zal je opvallen dat het 'niet echt zijn' en de 'oorspronkelijke herkomst' steeds te herkennen zijn. De synoniemen *Fragaria indica* en *Duchesnea indica* sluiten hier mooi bij aan.

Plaatsing

Heukels** plaatst de plant in de Rozenfamilie, verder in het geslacht *Ganzerik* en de soort *Schijnaardbei*. In het geslacht *Ganzerik* zijn een twaalftal soorten opgenomen, waarvan Vijfvingerkruid in juni 2015 en Zilver schoon in juni 2019 als Plant van de Maand zijn beschreven. Tormentil staat in mijn wachtkamer.

Opmerking: De plant staat als *invasief 3* te boek. De toevoeging GISD verwijst naar *Global Invasive Species Database*. Daar kun je nadere informatie betreffende invasieve planten vinden.

Beschrijving

Levensvorm. De Schijnaardbei (foto 1) is een overblijvende plant en valt bij de indeling van Raunkiaer onder de Hemicryptofyten. Het plantje zal tussen de 5 en 20 cm. groot worden. Het gedraagt zich als een bodembedekker.

Wortels. De hoofd- en bijwortels (foto 2) ontwikkelen zich op de knopen van de kruipende stengels.

Stengels. De uitlopers liggen en zijn behaard.

Bladeren. Kenmerkend voor deze 'aardbei' is de drietalligheid van de bladeren. De Deelblaadjes zijn ovaal en 5 bij 3 centimeter en zijn op de nerven behaard. De Bladeren staan verspreid en hebben een gekartelde bladrand. Kijk er de foto's 4 en 5 maar op na.

Bloemen. De éénhuizige plant heeft tweeslachtige gele bloemen. De alleenstaande bloem van een centimeter groot heeft vijf kelk- en vijf kroonbladen (foto's 6 en 7) Bovendien zijn er ronde tot ovale bijkelkblaadjes (foto 8). Let je op de top van die blaadjes, dan ontdek je dat die ingesneden zijn met in de regel drie tanden. Als de bloem is uitgebloeid groeien die bijkelkblaadjes tot 8 mm. uit.

Foto 5. Onderkant blad

Foto 6. Kroonbladen

Foto 7. Kelkbladen

Foto 8. Bijkelkblaadjes

Vruchten. Het bovenstandig vruchtbeginsel ontwikkelt zich tot een éénzadig dopvruchtje. Opvallend is de rode schijnvrucht die a.h.w. door de uitgegroeide kelk wordt gedragen. Van deze plant zijn zelfs de pitjes (bovenop de schijnvrucht) rood(foto 9). Foto 10* geeft 'n mooi beeld van de schijnvrucht in doorsnede. Terwijl de (echte) aardbeien hangen, staan de 1½cm. grote vruchten van de Schijnaardbei juist omhoog. Is de aardbei lekker sappig, de Schijnaardbei is droog en smakeloos.

Foto 9. Bloem en schijnvrucht

Foto 10*. Doorsnede schijnvrucht

Groeiplaats

Bekijken we ook de ecologische parameters (afb.9*) dan zien we dat:

- het substraat voedselrijk zal zijn.
- de zuurgraad rond ph7 ligt.
- er een vochtige omgeving zal zijn.
- de plant gedijt op (half)beschaduwde plaatsen.

Schijnaardbei kunnen we in de vrije natuur in bosranden en langs (zand)weggetjes tegenkomen.

Voortplanting

- Vegetatief door de kruipende stengels die op de knopen wortelen: naar beneden wortelen(foto 3*) en en naar boven een nieuw plantje vormt(foto 3*). Een uitstekend, effectieve voortplanting. Zo kunnen ze matjes maken
- Door middel van de zaden.

Verspreiding

Deze -toch aardige invasieve plant- burgert zich bij ons sinds 1950 in. Voor Vlaanderen wordt zij als *zeer zeldzaam* genoteerd. Daar is ze in 1944 voor het eerst rond Brussel gevonden. De wereldwijde verspreiding van *Potentilla indica* laat het kaartje zien(afb 12). Van oorsprong hoort het plantje thuis in de berggebieden van Zuidoost-Azië.

Gebruik

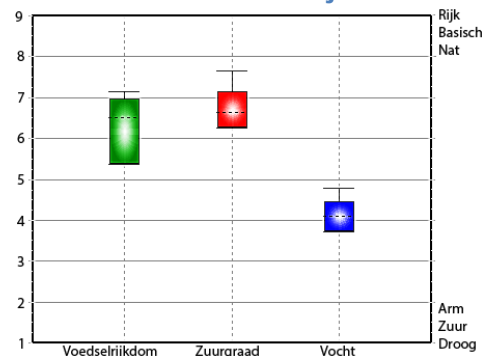
Het is al eerder genoemd dat de Schijnaardbei een invasieve plant is. Met de naam Sieraardbei zal het duidelijk dat ze geregeld uit tuinen ontsnapt. De Plant van de Maand vormt mooie (tuin)bodembedekkers.

Tot slot

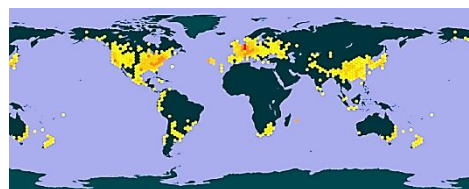
Fegswijzen**:

April weather; rain en sunshine both together.

De gezegden verwijzen naar het bekende: "April doet wat ie wil". Prima, als deze maand ons maar in contact brengt met de bloeiende Schijnaardbei. Ik ben dan tevreden, en U ?

Afb.11*. Ecologische parameters

Afb. 12. Verspreiding

Tekst : Gerard te Dorsthorst

Afb. foto's: GtD(1,2,4,5,6,7,8); *Flora van Nederland-Wilde planten en hun omgeving online(3,10,11); © Michael Hassler (www.flora-germanica.de)(9); GBIF(Global Biodiversity Information Facility)(12).

1. Schijnaardbei	Geelders	15 mei 2017
2. Wortelstelsel	Mortelen	13 mei 2019
3. Aanzet wortelstelsel	*Flora van Nederland-Wilde planten en hun omgeving on line	
4. Bovenkant blad	Mortelen	13 mei 2019
5. Onderkant blad	Mortelen	13 mei 2019
6. Kroonbladen	Mortelen	13 mei 2019
7. Kelkbladen	Geelders	15 mei 2017
8. Bijkelkblaadjes	Geelders	15 mei 2017
9. Bloem en schijnvrucht	Michael Hassler - World Plants	
10. Doorsnede schijnvrucht	*Flora van Nederland-Wilde planten en hun omgeving on line	
11. Ecologische parameters	*Flora van Nederland-Wilde planten en hun omgeving on line	
12. Verspreiding	GBIF	

---

*<https://www.floravannederland.nl/planten/schijnaardbei>

**Heukels' FLORA van Nederland. 24^e druk. 2020.

***uit: THE COUNTRY DAIRY OF AN EDWARDIAN LADY.
DE VREUGDE VAN HET LANDLEVEN.

Edith Holden, 1906.

Edith Holden, 1906.